Anul XLVI, Nr. 261

10 Pagini EXEMPLARUL { în țară 3 lei / în străinătate 6 lei

10 Pagini

Vineri 9 Noembrie 1928

ABONAMENTE
ÎN ȚARA — STRAIN.
Lei 200 | 3 Luni | 460
„ 380 | 6 „ | 880
„ 750 | 12 „ | 1700
Pe lună 80 lei

UNIVERSUL

CELE DIN URMĂ STIRI DIN LUMEA ÎNTREAGĂ
TELEGRAFICE și TELEFONICE

Redacția și Administrația: București, str. Brezoianu, 11

ABONAMENTE la „VESELIA" „Universul Literar" „Ziarul Călătoriilor" Câte 220 lei în țară 440 lei în străinăt. pe un an

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN

Director: STELIAN POPESCU

TELEFON: Direcția 313/72—364/64 Administrația 313/71 Secretariatul de Redacție 356/43 Redacția: Coresp. cu provincia 302/98—335/31

DEMISIA ministerului Poincaré

Când, la 23 Iulie 1926, s'a format ministerul Poincaré, Franța încercase fără succes pe toți oamenii de prima linie și pe toți financiarii de seamă, pentru a opri deprecierea francului și a păși serios la consolidarea financiară a statului.

Toate speranțele se puneau atunci, și de partizani, și de adversari, în priceperea, munca și autoritatea fostului președinte de republică de pe vremea războiului.

La apelul lui Poincaré, au răspuns oameni ca Briand, Painlevé, Barthou, Herriot, foști președinți de consiliu, Louis Marin, Tardieu, Bokanowski, Sarraut și alte personalități valoroase, și astfel s'a alcătuit cel mai impunător guvern din câte a avut Franța dela marele minister Waldeck-Rousseau, chemat și el odinioară să suprime ultimele frământări rămase de pe urma afacerii Dreyfus.

Ministerul s'a constituit printr'o patriotică subordonare a divergențelor de partid intereselor naționale supreme. Lăsând la o parte chestiunile ce-i deosebeau, colaboratorii își propuneau să rezolve de comun acord pe cele comune, în frunte cu criza financiară.

Cum a lucrat Poincaré, se știe. Munca lui și roadele ei vor trece ca exemplu strălucit în operele marilor oameni de stat ai lumii. Și, adevărul este, Franța i-a recunoscut meritele. Până și șeful socialiștilor, Leon Blum, implacabil adversar pe toate terenurile, i-a adus în trecuta sesiune, omagii în Cameră pentru salvarea finanțelor patriei.

E tot atât de adevărat că foștii prim-miniștri din jurul său l-au secondat cu devotament, conducându-și în mod superior departamentele și comanditându-l cu autoritatea lor de șefi de grupări, adesea în dezacord cu acestea. Herriot a pierdut șefia partidului radical, înlocuit cu Maurice Sarraut, fratele ministrului de interne, și apoi cu fostul ministru Daladier, numai ca să nu stingherească opera guvernului de Uniune-națională.

Dar nu toată lumea cultivă recunoștința; perseverența în bine, dela un timp începe să plictisească...

Așa se explică de ce, odată legislatura ajunsă la scadență, partidele de stânga s'au prezentat în alegerile generale de astă vară arborând ca fanion principal opoziția contra guvernului de Uniune-națională, și de ce voturile s'au îndreptat în această parte, atrase de magnetul demagogiei.

Cu toate astea, majoritatea eșită din alegeri, condusă de șefii colaboratori ai primului ministru, l-a urmat pe Poincaré, și până azi el și-a putut continua opera strălucită, sâcâit uneori, dar mereu învingător.

Sprijinul acesta însă displăcea unora din sprijinitori. Într'o zi sau alta, el avea să se reducă. Și pretextul — nu motivul — s'a găsit.

Radicalii, secondați de ceilalți dela extrema stângă, s'au ridicat cu înverșunare în contra a două articole, 70, 71 din bugetul pe 1929.

Cauza aparentă: ele prevedeau în chestia congregațiilor religioase anumite dispozițiuni contrarii spiritului legii separațiunii bisericii din 1901, cu care se laudă urmașii primului-ministru d'atunci Emile Combes, laicul a cărui statue a fost mutilată deunăzi la inaugurare, dovadă că legea nu e tocmai așa de populară...

Cauza reală: acum ori nici odată trebuiau puși în contradicție cei patru radicali din minister, cu politica guvernului Poincaré, echivoc din care direcția de scenă a agitațiilor trăgea siguranța spargerii Uniunii-naționale.

Și în congresul radical din Angers, chestia s'a învârtit cu atâta abilitate, în cât discursul lui Herriot, care a încercat să obție o soluție tranzitorie, spre a evita criza ministerială, deși părea la 'nceput că a reușit, n'a putut împiedica moțiunea care condiționa rămânerea în guvern, de câteva imperative precise, în frunte cu suprimarea articolelor transformate în prilej de atac de front.

Șeful guvernului a socotit că devotamentul său pentru stat și marile servicii aduse țării îl îndreptățeau să fie sprijinit, nu sabotat.

După demisia miniștrilor radicali Herriot, Sarraut, Perrier, Queuille, — evenimentele vor arăta dacă și până unde au rezistat aceștia,— Poincaré s'a demis.

Nu se poate prevedea cum se va desfășura criza.

Dar toată lumea care iubește Franța în special și ordinea pe continent în general, regretă adânc încetarea unei guvernări exemplare, ca cea exercitată de ilustrul prieten al României, și speră că nobila noastră soră și aliată va reuși să evite încercări infructuoase ca cele anterioare lui Iulie 1926, menținându-și drumul și mijloacele menite s'o întărească și s'o desvolte tot mai mult.

x x

Un nou crater al vulcanului Etna

Milano, 6. (Telegramă part.).— **Vulcanul Etna și-a format un nou crater. Orașele și satele din jurul lui au trebuia să fie evacuate, între cari și localitățile Nunciata și Mascagli.**

PRIMEJDII MARI

Roma, 6 (Telegr. part.).— **Ultimele știri asupra erupției vulcanului Etna sunt foarte neliniștitoare. Se spune oficial, că curentul lavei, curge pe o lățime de 30 metri și cu o viteză de 200 metri pe oră, spre orășelul Mascagli.**

Pagubele de până acum sunt foarte mari, mai ales pe liniile ferate.

Șinele pe linia ferată a Etnei s'au topit din cauza marei căldури. Circulația a fost întreruptă.

Și linia Catania-Messina este amenințată de curentul lavei.

Populația a putut să se refugieze. Pagubele materiale sunt enorme; mai ales distrugerile pe câmpiile foarte productive din împrejurimi sunt considerabile.

Din Catania, au fost trimise noui expediții spre regiunile amenințate. De asemeni, a plecat în acele regiuni, și ministrul Giuratti.

x x

Confiscarea ziarului „Vreme" din Belgrad

Belgrad, 6 (Rador). — *Ziarul „Vreme" din Belgrad a fost confiscat azi din ordinul poliției, pentru publicarea unui articol semnat de d. Nedelkovici, directorul general al Cassei de economii poștale.*

De curând, d. Nedelcovici publicase în același ziar un alt articol violent, făcând procesul coaliției opoziționiste a partidelor democrat și țărănesc și preconizând despărțirea sârbilor de croați. Articolul a stârnit via indignare a cercurilor politice din Belgrad și din Zagreb, dată fiind înalta funcțiune publică ocupată de autor.

Din ordinul ministerului poștelor, s'a deschis o anchetă disciplinară împotriva d-lui Nedelkovici.

x o x

FABRICĂ de vagoane în flăcări

Belgrad, 6 (Rador). — **Un incendiu extraordinar de violent a izbucnit aseară la fabrica de vagoane din Kruševaț. Focul a luat naștere la magazia de lemne și n'a putut fi stins decât târziu noaptea cu ajutorul soldaților din garnizoană. Atelierele de tâmplărie și 30 vagoane noui au fost complet nimicite. Pagubele se ridică la câteva milioane dinari.**

Cauzele incendiului n'au putut fi stabilite până acum.

Onomastica M. S. Regelui

Astăzi fiind ziua numelui M. S. Regelui Mihai I, națiunea întreagă Îi urează multă sănătate și ani mulți, pentru a putea, sluji țara cu înțelepciunea și abnegația regilor cari L-au precedat.

Monarhie și dinastie, poporul român s'a strâns în totdeauna în jurul Tronului, privindu-L, atât ca un simbol strălucit al Uniunei naționale, cât și ca o realitate puternică de organizare socială.

Când norocul a făcut, ca monarhia să fie reprezentată prin două personalități mari, nedespărțite: cea dintâi de întemeerea regatului, cea de a doua de întregirea neamului,—era firesc ca rădăcinile Coroanei să se înfigă pe vecie în sufletul națiunei, destul de puternice pentru a rezista oricăror încercări trecătoare.

Evenimentele au făcut, ca România să albă astăzi pe Tron un Suveran, a cărui vârstă fragedă sporește și drepturile sale la iubirea și devotamentul tutulor, și îndatoririle generale de a ușura sarcinele Coroanei.

Către El, ca spre o icoană vie, radiind speranțele și viitorul națiunei, să se îndrepte veșnic gândul și inima noastră a tutulor, iar în spiritul de demnitate și sacrificiu ce a caracterizat fericitele domnii ale Suveranilor dinaintea Lui, să vedem garanția unei continuități de prestigiu și tărie, la care poporul român are dreptul să aspire prin însușirile sale superioare și prin devotamentul său necintit față de Tron.

Un accident de aviație în Bulgaria

UN MORT ȘI UN RANIT

Sofia, 6 (telegr. part.). — **Lângă Kazanlâc a fost un accident de aviație.**

Aviatorul cehoslovac Savos a luat în avion pe un comerciant. Când avionul a ajuns la 200 m. înălțime, pilotul a cedat locul comerciantului ca să-i arate, cum se conduce avionul.

Dar repede avionul se prăbuși. Pilotul muri. Comerciantul e foarte rău rănit.

x x

FILME

„Nu vă cer altceva decât să-mi dați caractere!"
Regele Carol, *delegației de profesori universitari, în 1906.*

GHICI, CINE-I?

— farsă în atâtea acte, câte partide au existat și vor mai exista —

1906

— Termin discursul meu, domnilor, asigurându-vă că încrederea țării trebue să meargă întreagă spre Petre Carp, care a spus, a făcut, a dres, etc. Iată de ce sunt și voi fi oricând lângă el.

1908

— Domnilor, democratizarea partidului conservator este cea mai măreață faptă a celui mai mare om de stat al României și de aceea am fost, sunt și voi fi deapururi alături de Take Ionescu.

1918

— E la mintea omului că evenimentele războiului ne obligă să urmăm pe Alexandru Marghiloman, omul care a scăpat țara de aliați și de idealul național. De-aia, intru în parlamenul său și afurisit să fie cine s'o mai duce în altă parte!

1919

— Nu e nevoe să vă amintesc că eu sunt averescan din tată 'n fiu, deci înainte ca generalul Averescu să fi făcut politică, și e logic să mă găsiți veecnic lângă el, cu o desinteresare confirmată printr'un fleac de vicepreședinție de parlament.

1928

— Deși mi-a plăcut din fașe aristocrația, am fost, sunt și voi fi țărănist din cap până 'n picioare, și în orele mele de siestă, aș fi purtat cu plăcere cămașa pe dinafară ca d. Mihalache, dacă n'aș fi fost deprins cu pijamale, ca restul țărăniștilor. Astăzi când te pomenești că vin ei la putere, mă înscriu în partidul lor, ca să iau locul vreunui naiv care și-a permis să fie membru vechi și statornic!

(Se lasă cortina, ca să nu ne intoxicăm).

Don José

Ședința comisiunii afacerilor externe a Camerei maghiare

— Expulzările cehoslovacilor.— Critici aduse tratatului cu Italia.—Apponyi și chestia optanților—

Budapesta, 7 (Rador).— *Comisiunea afacerilor externe a Camerei deputaților a ținut aseară o importantă ședință. S'a discutat în primul rând acuzația adusă de deputatul Illes împotriva autorităților cehoslovace care ar fi arestat o serie de institutori ai organizației „Levente", asociație socială ungară funcționând în interesul sănătății publice. Arestările s'au făcut în momentul când institutorii au trecut frontiera, deși aveau pașapoarte cu viza cehoslovacă în regulă.*

Tribunalele cehoslovace i-au condamnat la pedepse mergând până la un an închisoare.

Ministerul de externe d. Walko a răspuns că guvernul ungar a atras atenția ministerului de externe din Praga asupra acestor cazuri, socotite ca o violare a dreptului internațional și a cerut energic reparațiuni.

Contele apponyi deasemenea a protestat împotriva atitudinei justiției cehoslovace.

TRATATUL DE AMICIȚIE CU ITALIA

Deputatul social-democrat Peidl s'a ocupat de tratatul de amiciție italo-ungar. Oratorul a subliniat contradicția ce există când se consideră încheerea acestui tratat ca un merit deosebit al guvernului din Budapesta și în acelaș timp se afirmă că această amiciție e limitată din partea Italiei și fără valoare din punct de vedere economic.

Deputatul Peidl a întrebat de asemenea ce demersuri a făcut guvernul spre a se folosi de situația externă schimbată și ce a realizat mai ales în domeniul apropierii de Franța. Terminând a cerut acordarea unor drepturi cetățenești mai largi în interior, ca o condiție esențială întăririi creditului extern al Ungariei. Deputatul Peidl a atins în discursul său și chestiunea optanților, criticând conduita guvernului în această afacere.

Contele Apponyi a răspuns deputatului socialist numai asupra acestui din urmă punct. Contele Apponyi a subliniat că chestiunea optanților a căpătat o mare importanță principială și s'a transformat într'o problemă interesând inviolabilitatea arbitrajului internațional. Prin aceasta, a ajuns o chestiune vitală pentru statele mici, a căror independență se sprijină pe principiul arbitrajului.

Desbaterile Comisiunii au fost amânate până la 13 Noembrie.

Zeppelinul s'a înapoiat

Friedrichshafen, 6 (Telegramă part.). — Zepelinul s'a înapoiat, azi, din Berlin la Friedrichshafen, la ora 3 și 28 după amiază.

A aterizat, după călătorie fără niciun accident.

ZEPPELINUL SE INTOARCE LA FRIEDRICHSHAFEN

Berlin, 6 (telegr. part.) — Zepelinul a plecat azi dimineață, la ora 7, de pe câmpul de aviație dela Staaken, îndreptându-se prin Berlin și Potsdam, spre Friedrichshafen.

x x

ACORD italo-francez

Paris, 6 (Rador). — Ziarul „Oeuvre" anunță că s'a încheiat un acord între Franța și Italia, pentru clarificarea situației italienilor din Tunisia. Guvernul francez va acorda în schimb o rectificare de frontieră în favoarea Tripolitaniei.

Cercurile autorizate declară, că în această formă știrea e prematură, dar că tratativele continuă îndreptățind cele mai bune speranțe de înțelegere.

x o x

Ploi și deplasări de teren la Balcic

Balcic, 6. — **Ploi torențiale însoțite de descărcări atmosferice, au căzut asupra orașului, provocând deplasări de terenuri.**

Au fost și accidente de persoane.

x x

Ciocnire între fasciști și antifasciști în Corsica

— CONSULUL ITALIAN RANIT MORTAL —

Paris, 6. (Telegr. particulară).) **La o serbare fascistă, la Bastia, capitala Corsicei, s'au întâmplat ciocniri violente între fasciști și antifasciști.**

In cursul ciocnirilor, consulul italian, care a luat parte la serbări, a fost rănit mortal.

x o x

Atentat cu bombe din gelozie

Berlin, 6 (telegr. part). — **Din Barnem se anunță că, în apropierea podului principal din această localitate, s'a produs o puternică detunătură, care a avut ca urmare o imensă panică în tot cartierul. Un comerciant din acea localitate, fiind gelos pe soția sa, a făcut să explodeze o bombă cu dinamită. Soția sa precum și câțiva dintre colocatari au fost grav răniți.**

Și în prăvălia comerciantului, s'a produs explozia unei alte bombe, care a distrus întreg magazinul. După explosia bombelor, atentatorul a dispărut.

Trăiască Regele!

Trăiască Regele Mihai, —
Luceafărul ce sue 'n zare,
Sub raza cărui poartă strai
De aur, fiecare plai
Din toată România Mare!

Spre țara Lui, cu podul greu,
Vrăjmașii 'n veci n'au să mai vină!
Sub genele lui Dumnezeu
Ogorul va 'nflori mereu,
Să fie lumii 'ntregi, grădină!

Nădejdea Neamului, în El,
Nu poate nimeni s'o măsoare,
Că neamul nostru are-un țel:
Viteazu-i urlaș Drapel
Să'l naște mai presus de soare!

Și-atâta are neamu 'n grai,
Privind Luceafăru-i în zare:
„Trăiască Regele Mihai, —
„Sub Dumnezeu să facă rai
„Din toată România Mare!"

VASILE MILITARU

Criza politică din Franța

— Guvernul Poincaré a demisionat —

Incă de acum câteva zile, am subliniat importanța știrilor primite de la corespondenții proprii și dela agenția „Rador", știri alarmante cu privire la situația guvernului Poincare.

Seria știrilor acestora, cărora cei dintâi le-am dat importanța cuvenită, s'a încheiat Marți cu vestea demisiei guvernului uniunii naționale.

„UNIVERSUL", apărut în ediție specială în Capitală, după trei ore dela demiterea la Paris a cabinetului Poincare, a fost primul ziar bucureștean, care a informat publicul asupra acestui mare eveniment.

In Capitală, ca și în provincie — unde tot „Universul" a dus cel dintâi știrea, — publicul a fost viu impresionat de această știre de excepțională importanță.

Publicăm mai departe amănunte ample în legătură cu demisia dela Paris.

CE AU CERUT MINIȘTRII RADICALI-SOCIALIȘTI

Paris, 6 (telegr. part.) Azi de dimineață, înainte de ședința consiliului de miniștri, s'au prezentat d-lui Poincare, cei patru miniștri radicali-socialiști și anume d-nii Herriot, Sarraut, Perrier și Queuille, declarându-i că, în conformitate cu hotărîrile congresului partidului radical-socialist, ținut la Angers, demisionează din cabinet în cazul când nu se hotărăște: 1) suprimarea articolelor 70-71 din buget cu privire la congregațiunile religioase; 2) recunoașterea dreptului absolut de coalizare al funcționarilor statului și 3) reducerea cu 1 miliard a bugetului ministerului de război.

D. Poincare le-a primit demisia, rămânându-i trei soluții: 1) să respingă demisia celor patru miniștri; 2) să le primească demisia și să-i înlocuiască; 3) să prezinte demisia întregului cabinet. A doua posibilitate nu mai putea fi pusă în aplicare, guvernul ne mai având atunci majoritatea în Cameră.

D. Poincare s'a pus, după aceea, în legătură cu ceilalți miniștri, cari au luat parte la consiliu.

Paris, 6 (telegr. part.) După o oră și jumătate de la întrunirea consiliului de miniștri, d. Poincare a hotărît demisia întregului cabinet și a înaintat d-lui Doumergue o scrisoare, în care îi arată acestuia, că de oarece, prin demisia celor patru miniștri, cabinetul nu mai poate continua să funcționeze, este silit să demisioneze.

INGRIJORAREA CERCURILOR GUVERNAMENTALE

Paris, 6 (Rador). — Cercurile guvernamentale fuseseră preocupate azi, înainte de amiază, de consecințele ce vor decurge din rezoluția votată la congresul partidului radical-socialist din Angers. Intrucât această rezoluție declară că programul partidului nu poate fi asigurat în cadrul guvernului „uniunei naționale" se aștepta cu nerăbdare atitudinea miniștrilor radicali din cabinetul Poincare.

Inainte de întrunirea consiliului de miniștri, cei patru miniștri radicali-socialiști Herriot, Sarraut, Queuille și Perrier, au avut o lungă convorbire cu d. Poincare, iar apoi au remis șefului guvernului demisiile lor.

D. Poincare a comunicat consiliului aceste demisii și în urma unei scurte desbateri, s'a decis retragerea cabinetului.

La ora 1 după amiază, d. Poincare a plecat la Elysee și a prezentat președintelui republicei demisia guvernului.

CE SE CREDE

Rezolvarea crizei nu e ușoară.

In cercurile financiare se speră, că d. Poincare va consimți să formeze noul guvern, păstrând pe d. Briand la externe.

Pe de altă parte, se crede, că Briand va forma noul guvern de concentrare, în care partidele de stânga ar avea preponderența.

VALL.

Scrisoarea d-lui Poincaré

Paris, 6 (Rador). — După prezentarea demisiei guvernului, d. Poincare a trimis o scrisoare d-lor Herriot, Sarraut, Queuille și Perrier, reprezentanții partidului radical-socialist în fostul guvern de uniune națională.

D. Poincare, în scrisoarea d-sale, declară, că regretă încetarea colaborării, care a fost totdeauna cinstită, bazată pe încredere și utilă țării. D-sa mai constată, că voturile congresului dela Angers, sunt în dezacord, asupra mai multor puncte, cu politica dusă de guvern, în deplină înțelegere, și că astfel d-sa este împiedicat să prezinte parlamentului proiectele aprobate de întregul cabinet, relativ la cheltuielile armatei, marinei, precum și proiectele privitoare la nouile dispoziții ale misiunilor străine, la datoriile funcționarilor și la politica externă.

Miniștrii radical-socialiști se explică

Paris, 6. (Telegr. particulară). **In scrisoarea semnată de cei patru miniștri demisionați: Herriot, Sarraut, Perrier și Queille, adresată d-lui Poincaré, ei declară, că numai în urma hotărîrilor congresului partidului radical socialist din Angers, care au făcut imposibilă colaborarea lor mai departe cu guvernul Poincaré, au fost siliți să demisioneze.**

Dela începutul congresului, s'au desprins două tendințe bine definite, relativ la raporturile miniștrilor partidului cu cabinetul. Una, care cerea neapărat imediata demisiune a lor din posturile, pe care le ocupă; a doua care tindea să lase miniștrilor mână liberă în linia lor de conduită, în cabinet și în vederea împăcării diverselor puncte de vedere din sânul acestuia.

Atât timp cât cei 4 miniștri erau prezenți la congres, primul punct de vedere a învins, fiind susținut mai ales de Herriot. Când însă, au părăsit congresul, plecând la Paris, spre a lua parte la consiliul de miniștri de azi, al 2-lea punct de vedere a venit iar în discuție în cursul nopții și a provocat hotărirea cunoscută, care i-a silit pe miniștri să demisioneze. Ei și-au înaintat imediat demisiile, fiind că nu pot face parte din guvern fără a avea încrederea partidului, care i-a delegat în cabinet, deci nici autoritatea, care li s'a deferit prin această delegație.

Scrisoarea se încheie cu declarația celor 4 miniștri, că continuă să aibă toată încrederea în primul ministru Poincaré.

x x